

מראי מקומות - מגילה
לב.

מצוות, דהיינו הקריאה והגלילה, ותמה על הטור והשו"ע שאינם מביאים דעת הרמב"ם.

ד. הגולל ס"ת קיבל שכר כולן

ע' ברמ"א (או"ח קמ"ז, ד') דכ' דבזמן הזה, דא' עושה ההגבהה וא' הגלילה, העיקר הוא המגביה. וכ' המ"ב (סק"ה) עפ"ז דגם מה שהוא נוטל שכר כנגד כולם הוא מיירי במגביה (אולם ע' מש"כ שם בס"ק ז' בשם השער אפרים דמצות גלילה אף כי רבה היא, נהגו לכבד אף לקטנים, ולכא"ו ק', הרי כבר כ' המ"ב דבזמן הזה אין מצות גלילה רבה, כי אם מצות הגבהה. ולכא"ו צ"ל או דאף דעיקר הגלילה היא ההגבהה, מ"מ מצות גלילה ג"כ רבה, א"נ דס"ל דיכולין לכבד קטנים ג"כ בהגבהה, וצ"ע בזה).

וע' בערוך השלחן (שם סעי' ט') דכ' להתפלא על מנהגנו דמכבדים אדם חשוב להגבהה ואדם פחות לגלילה, הרי העיקר הוא הגלילה. וכ' דלכן במדינתנו החסידיים מגביהים התורה וחוזרים ומניחים אותה על הבימה וגוללים בעצמן, וחוזרים ונוטלים אותה ויושבים על ספסל, ואיש פשוט כורך המפה ומלביש המעיל. וליישב מנהג שלנו, כ' דאולי כיון שמגביה הס"ת לעם וכולם עומדים מפני כבוד התורה, זהו יותר גדול מהגלילה (ולכאז' יוצא מזה דגם בזמן הזה מי שעושה הגלילה ממש הוא הנוטל שכר כנגד כולם, אלא הדמגביה נוטל אפי' יותר מזה. א"נ, ס"ל לערוך השלחן דאף דכ' הרמ"א דהעיקר הוא המגביה, לא ה"י כוונתו לומר כן לענין נטילת שכה, ודוחק, וצ"ע, ונפק"מ גדולה בין המ"ב ובין הערה"ש בנוגע לחשיבות של גלילה בזמן הזה).

ה. מנין שמשתמשין בבת קול

ע' בתוס' יו"ט ביבמות (ט"ז, ו', ציינו בגלגל"ש כאן) **שביאר לשון "בת קול"**, שהוא קול שנשתמשו בו לאחר שפסקה הנבואה, והוא קול מחודש לשעתו מהבורא יתברך, להודיע סודו ליראיו. ולשון "בת קול", כ' בשם תוס' בסנהדרין (י"א) שהוא משום שאי"ז הקול שיוצא מן השמים, אלא דמתוך אותו קול יוצא קול אחר, וקול זה שומע. והתויו"ט עצמו ביאר שנקרא בת קול משום שאינו קול אליו, כמו נבואה, אלא דוגמא לזה, במדרגה למטה, ולכך קראוהו בת קול, שהיא בת לאביה שהוא נבואה. ומה שנקרא "בת" ולא "בן", היינו משום תשות כוחה קורין אותה בלשון נקבה.

ו. כל הקורא בלא נעימה, וכו'.

פרש"י, כגון טעמי המקראות. וע' בשו"ת הב"ח החדשות (סי' מ"ב, ד"ה ועוד הקורא), שכ' דכל הענין לקרות פסוקי התורה בטעמים הוא רק הקורא בבית הכנסת, וכן כדי לצאת ידי חובת שנים מקרא וא' תרגום, אבל לא שמענו מעולם שצריך לנגן

**א. פותח ורואה גולל ומברך דברי ר"מ,
ר"י אומר פותח ורואה ומברך וקורא**

כ' **תוס'** (סוף ד"ה גוללו) דכל מח' היא רק בדיעבד, אבל לכתחלה כ"ע מודו דעדיף לגלול ולברך. אולם ע' בבית יוסף (או"ח, קל"ט ד') שכ' בשם הרמב"ם שאין לגלול, וכ"כ בשם האבודרהם בשם ר' סעדי' גאון דצריך להיות הס"ת דוקא פתוח בשעת הברכה. וכ' המ"ב (שם ס"ק יז) דהסברא דצריך להיות פתוח דוקא הוא משום טירחא דציבורא.

והלכה, כ' המחבר והרמ"א שם שאי"צ לגלול, והוסיף הרמ"א דבשעה שיברך ברכה ראשונה יהפוך פניו אל הצד שלא היא נראה כמברך מן התורה, וכ' דיהפוך לצד שמאלו (שהוא ימין הקב"ה - מ"ב).

ב. פותח ורואה גולל ומברך

ולענין ברכה אחרונה על התורה, כבר דייק הרשב"א (שור"ת, חלק ה', סי' י') דהרמב"ם מחלק בין ברכה ראשונה לברכה אחרונה, דבברכה אחרונה כ' דגולל ס"ת קודם שיברך ברכה האחרונה. וביאר הרשב"א דעתו, דאין שום מח' בברכה אחרונה, דמה שגוללין הס"ת קודם הברכה אחרונה הוא משום סברא אחרת, דלמה יהא הס"ת פתוח בלא קריאה, הלא בזיון הוא להספר, והרי צריך הוא לגוללו ממ"נ בין גברא לגברא, למה יהא פתוח עד שיברך, ולכן גוללו קודם הברכה. אולם ע' בר"ן (א': בדפי הרי"ף) דכ' "מיהו כ' הרמב"ם דבברכה אחרונה גולל ואח"כ מברך", והבית יוסף (קל"ט, ד') הבין דכוונתו להק' על הרמב"ם, שאין סברא לחלק בזה, ולא ס"ל לחילוק זה שכ' הרשב"א.

וּלְהַלְכָהּ, קי"ל דברכה אחרונה גולל ואח"כ מברך, וכ' המ"ב הטעם של הרשב"א, וגם כ' דלפי הגר"א דהטעם דאין לגלול מקודם הוא משום טירחא דציבורא, בברכה אחרונה לא שייך האי סברא, ולכן שפיר גוללין קודם הברכה.

ג. הגדול שבהם גולל ספר תורה

יש לע', מהו הביאור גדול "שבהם." ופי' השו"ע (או"ח קמ"ז, א') דהיינו גדול שבאותם שקראו בתורה גוללו. אבל כ' המ"ב (שם, ו') בשם המג"א והגר"א דאין מקפידין שיהיה דוקא א' שקרא בתורה, אלא גדול שבהכ"נ גולל, וכן המנהג, שאיננו מחפשין דוקא למי שעלה לתורה כדי לגלול. וע"ע בערוך השלחן (שם, סעי' ט') שהביא ש"י הרמב"ם בזה, ומבאר דבריו דכוונת הגמ' היא דהגם דמכבדין הגדולים בעליות ראשונות, ובזיון הוא לגדול לעלות בעלי' האחרונה, מ"מ אמרי' דיכול לעלות באחרונה ולגלול, ונוטל שכר כנגד כולם, משום דזוכה בשני

מראי מקומות - מגילה

לב. (המשך)

ח. כל האוחז ס"ת ערום

ובטעם האיסור, כ' המסילת ישרים (פרק י"ט, בבאור חלקי החסידות) וז"ל- "וכמה דברים הזהירונו ז"ל שלא יהיו מצוות בזויות עלינו, וכבר אמרו, כל האוחז ס"ת ערום, נקבר ערום, מפני בזוי המצוה".

ט. נקבר ערום ס"ד

הק' הריטב"א בשבת (יד), מאי ק' לי, דאח"כ, מדה כנגד מדה שיהי' נקבר ערום. ותי' שזה אינו עונש גדול וכפרה היא לו, משום דכתי' ואל עפר תשוב, וראוי שיהי' לו עונש חמור טפי.

י. משה תיקן להם לישראל וכו'

ע' לעיל (דף ד') במה שכ' בזה.

יא. הל' פסח בפסח וכו'

העיר המהרש"א, למה לא הביא ג"כ ר"ה ויו"כ, הא ג"כ כתובים באותה פרשה בתורה. וכ' דלא תיקן משה אלא במצוות הבאות מזמן לזמן, ור"ה ויו"כ לא נחשבים כמצוות באות מזמן לזמן, שהרי יש לאדם ליתן לבו לעשות תשובה כל השנה כמו שעושה בר"ה ויו"כ.

המקרא בטעמים בשעה שלומדים בישיבה בתלמוד, ומ"מ יוצאין ידי מקרא [כמש"כ ר"ת בכמה דוכתי דלכך נקרא תלמוד "בבלי", דבזה יוצא חיובו במקרא, משנה, וגמרא].

ז. כל האוחז ס"ת ערום וכו'

ע' מרדכי בסוף המסכת בשם הראב"ה דכ' דכל האיסור הוא כשאחז הס"ת בסתם ידים בלי נטילה, אבל נטל ידיו ולא הסיח דעתו לא קפדינן. וכ' הב"י (או"ח קמ"ז, א') דאולי סומכין האשכנזים על זה בהא דאוחזים הס"ת ערום בשעה שמגביהין אותו. אבל הביא מספר האגודה דהאיסור הוא אפי' סמוך לנטילה. וע' דרכי משה (שם, ב') שכ' דאין האשכנזים נוהגים להקל בזה, אלא אדרבה, הם ג"כ אינם נוגעים בס"ת ערום. עוד הביא הב"י דהאגודה ס"ל להחמיר גם בשאר כתבי הקודש, כ' הד"מ דלא ראה מי שחשש בזה בשאר ספרים. ולדינא, פסק המחבר (שם) דאסור לאחוז הס"ת ערום, ולא ביאר הגדרים. וכ' הרמ"א שם דיש אוסרים גם בשאר ספרים, ולא נהגו כן, אבל טוב להחמיר אם לא נטל ידיו, אבל בס"ת אסור אפי' אם נטל ידיו. [וע' במ"ב (ס"ק ג') דכ' דכל זה בספרים שנכתבים אשורית על הקלף וכו', אבל ספרים שלנו אין צריך להחמיר כלל, אפי' אם לא נטל ידיו, אבל אם יודע בודאי שנגע במקום הטנופת, כ' דיש להחמיר]